

Krzysztof Pietraszkiewicz

Związek Banków Polskich

AKTUALNE PROBLEMY BANKOWOŚCI SPÓŁDZIELCZEJ

Bankowość spółdzielcza w Polsce odniosła w ostatnich latach wiele sukcesów. Jest to zasługa nie tylko spółdzielców i kierownictw banków, ale też serii decyzji rządu i parlamentu, które ukierunkowały wysiłek banków na:

- zwiększenie funduszy własnych,
- łączenie banków o mniejszych szansach rozwojowych,
- unowocześnienie banków spółdzielczych,
- kształcenie kadr i oferowanie gamy nowych produktów.

Te konkretne decyzje obejmowały m.in.:

- zwolnienie z obowiązku odprowadzania części środków do NBP z tytułu rezerwy obowiązkowej,
- okresowe stosowanie ulg podatkowych w odniesieniu do niektórych banków wdrażających programy naprawcze,
- wspieranie procesów restrukturyzacyjnych środkami pozostającymi w gestii BFG.

Polityka NBP i kolejnych rządów, a przede wszystkim wysiłek spółdzielców doprowadziły do istotnego umocnienia banków spółdzielczych pod względem zarówno kapitałowym, organizacyjnym, jak i jakości portfela kredytowego. Nastąpiły również poprawa jakości kadr oraz wzrost konkurencyjności oferty usług w bankach spółdzielczych.

O tym, że banki spółdzielcze odnosiły poważne sukcesy w minionych kilku latach, świadczą:

- podniesienie funduszy własnych sektora,
- systematyczny wzrost liczby placówek oraz wzrost, a następnie utrzymanie liczby zatrudnionych,
- dobra jakość portfela kredytowego tej grupy banków,
- utrzymanie poziomu depozytów, w każdym razie obniżenie się znacząco niższego poziomu niż w bankach komercyjnych oraz stały wzrost poziomu kredytów dla podmiotów niefinansowych.

Jest jednak również sprawą bezsporną to, że dalsze sukcesy bankowości spółdzielczej nie będą możliwe w drodze prostej kontynuacji dotychczasowej działalności. Nie da się bowiem w dłuższym okresie utrzymać tak wysokich marż odsetkowych jak do tej pory. Nie da się również utrzymać pozycji rynkowej, nie mówiąc już o rozwoju, bez obniżenia kosztów działalności, zwiększania wydajności pracy połączonej z ekspansją na nowe rynki.

Banki spółdzielcze odniosły sukces w walce o świadczenie usług dla rolnictwa w ramach programów absorpcji środków unijnych, ale to powinno tylko mobilizować do dalszych starań. Na obszar usług bankowych, dotychczas opanowany przez spółdzielczość bankową, wkraczają bowiem i będą wkraczać SKOK-i (spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe), a także banki komercyjne i pośrednicy działający w imieniu i na rzecz tych banków.

Obrona własnych pozycji i ekspansja wymagają przemyślonych działań. Oto kilka głównych propozycji działań służących rozwojowi bankowości spółdzielczej:

- Konieczne jest prowadzenie systematycznych badań nad kondycją i kierunkami rozwoju bankowości spółdzielczej i udostępnienie tych wyników kadrze kierowniczej banków. Niezbędne są rzetelna wiedza o konkurentach na rynku i potrzebach klientów oraz porównywanie naszej działalności z tym, co czynią nasi odpowiednicy w innych krajach.
- Uzasadnione jest podejmowanie działań organizacyjnych przez Zrzeszenie Banków Spółdzielczych, w wyniku których wydatki na marketing, reklamę, opracowanie nowych produktów oraz organizacja zaplecza będą efektywniejsze, wyzwolone zaś zostaną możliwości ukierunkowane na sprzedaż i zdobywanie nowych rynków.
- Konieczne jest pełniejsze wykorzystanie nowych technik i technologii teleinformatycznych stosowanych w bankowości.
- Potrzebne jest sukcesywne wykorzystywanie nowych metod zarządzania ryzykiem poprzez wykorzystywanie produktów: Biura Informacji Kredytowej, biur informacji gospodarczej, bazy danych o nieruchomościach i cenach transakcyjnych, rejestru zastawów, Krajowego Rejestru Sądowego, Rejestru Pojazdów Skradzionych i innych. Z zasobów tych na bieżąco korzystają konkurenci bądź zapowiadają rychłe wykorzystanie tego potencjału.
- Niezbędne jest wspólne wypracowywanie strategii rozwoju bankowości spółdzielczej i organizacji (regulacji) rynku usług finansowych. W tej mierze trzeba nie tylko uwzględniać strategiczne wyzwania określone w Strategii lizbońskiej, ale też wyciągać wnioski płynące z regulacji, a w konsekwencji z organizacji rynku usług finansowych w USA i innych krajach, które odnoszą sukcesy gospodarcze.
- Banki spółdzielcze w sposób szczególnie bliski powinny korzystać ze współpracy z funduszami poręczeniowo-gwarancyjnymi i pożyczkowymi. Powinny pełnić funkcję instytucji wpierających rozwijającą się małą i średnią przedsiębiorczość. Temu mogą służyć odmienne do pewnego stopnia korzystniejsze regulacje podatkowe, szczególnie w obszarach odległych od centrów finansowych.

- Bankowość spółdzielcza musi znaleźć swoje miejsce w nowym systemie regulacyjnym, mam na myśli Nową Umowę Kapitałową. Pojedyncze banki spółdzielcze nie mają szans, a często i potrzeby, aby cały arsenał nowych metod wykorzystać. Ale są jednak rozwiązania, które warto wdrożyć, chcąc gospodarniej i bezpieczniej zarządzać kapitałem, aby rozwijać banki stabilnie.

W polskiej bankowości na naszych oczach dokonuje się rzeczywista rewolucja. Obecnie funkcjonuje ponad 5 mln kont internetowych, ponad 16,5 mln kart płatniczych, ponad 8 tys. bankomatów. Bankowość telefoniczna oraz *home-banking* to już codzienność. Nasuwa się więc pytanie, jak prowadzić biznes, aby klienci banków spółdzielczych byli zadowoleni, by mieli poczucie, że robią z bankiem dobry interes? Do tego konieczne są:

- upowszechnienie usług bankowych, w tym tych najprostszych płatniczo-rozliczeniowych,
- budowanie skłonności do oszczędzania i odpowiedniego korzystania z kredytowania różnych przedsięwzięć,
- gromadzenie i przetwarzanie danych o klientach indywidualnych i przedsiębiorcach w celu budowania systemów analitycznych i systemów wspierających podejmowanie decyzji kredytowych,
- upowszechnienie elektronicznego dostępu do publicznych zasobów informacyjnych o zabezpieczeniu obrotu gospodarczego i systemu finansowego przed osobami nierzetelnymi,
- stosowanie już określonych zasad i prace nad nowymi dobrymi zasadami praktyk bankowych, także chroniących interes klientów.

Banki spółdzielcze powinny zwracać uwagę także na potrzeby klientów niepełnosprawnych. Nowe technologie pozwalają na oferowanie usług bankowych wielu grupom osób niepełnosprawnych. Jest to powinność nie tylko obywatelska, ale i humanitarna, z elementami biznesowymi.

Wielką szansę dla Polski należy dostrzegać w wykorzystaniu możliwości płynących z przystąpienia Polski do UE. Potrzebne są w związku z tym informacja i kompetentne doradztwo dla potencjalnych beneficjentów. Wspólne zrzeczenia banków spółdzielczych powinny promować ten rodzaj działalności.

Sądzę, że nasze wspólne inicjatywy – prezesów banków zrzeszających i ZBP – będą przynosić dobre rezultaty.

CURRENT PROBLEMS OF CO-OPERATIVE BANKING

Summary

Recently, co-operative banks have successfully reinforced their market position as a result of own efforts by bankers and boards, and also due to policies of the central bank and the government.

Those efforts resulted, among other things, in the capital and organizational strengthening of co-operative banks, and in the higher service quality.

Further dynamic development of co-operative banking requires first of all the reduction of operational costs, the increase in work productivity, and better exploiting of advanced teleinformation technologies.

Additional marketing activities, risk management methods (among other things applying the available databases of Credit Information Bureau, Business Information Bureau, and so forth), and taking advantage of opportunities offered by the Single Market of the European Union are required in order to further reinforce the co-operative banks in the financial services market.